

Aan de leden van de raad van de gemeente Valkenswaard

Uw kenmerk
Kenmerk 1259008/1276640
Onderwerp Kaderbrief 2021-2024
Behandeld door P. Buitenhuis
Bijlage(n) -
Datum 2 juli 2020

Geacht raadslid,

Eind februari heeft het coronavirus haar intrede in Nederland gedaan. Dit virus heeft een ongekennde impact op ons allemaal. Het grijpt in op onze individuele levens, de samenleving en economie. Hoewel de precieze gevolgen nog niet volledig duidelijk zijn, is het nu al zichtbaar dat deze crisis ook invloed heeft op de gemeente Valkenswaard, vrijwel zeker meerjarig. Deze gevolgen spelen zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Vanwege deze omstandigheden was het niet mogelijk om nu een Nota Kaders voor te leggen waarin keuzes gemaakt kunnen worden. Om deze reden leggen we u geen Nota Kaders voor, maar ontvangt u van ons deze kaderbrief.

Deze kaderbrief is financieel gezien vergelijkbaar van opzet als een Nota Kaders, echter beperkt deze zich tot de presentatie van de bandbreedte voor en na wettelijke- en autonome ontwikkelingen voor zover deze op dit moment in beeld zijn. Gezien de financiële onzekerheid voor de gemeente wordt de afweging ten aanzien van overige wensen betrokken bij de opstelling van de begroting 2021-2024.

In deze kaderbrief nemen wij u mee op verschillende onderdelen, te weten:

1. Beleidsmatige gevolgen van de coronacrisis;
2. Meicirculaire 2020;
3. Financiële uitgangspunten en financiële uitwerking (waaronder bandbreedte voor en na wettelijke- en autonome ontwikkelingen);
4. Toelichtingen en onderbouwingen van de wettelijke- en autonome ontwikkelingen;
5. Bestuurlijk besluitvormingsproces meerjaren begroting 2021-2024;

Bijlage 1: Kaders & uitgangspunten programmabegroting 2020-2023

1. Beleidsmatige gevolgen van de coronacrisis

Zoals gesteld in de inleiding heeft de coronacrisis een enorme impact op de gemeente Valkenswaard. Hoewel de precieze gevolgen nog onduidelijk zijn, staat vast dat de crisis de komende jaren grote gevolgen heeft voor de gemeente Valkenswaard; zowel beleidsmatig als financieel. Op dit moment worden scenario's

uitgewerkt om te kunnen inspelen op deze effecten, waarbij we naast bedreigingen ook kijken naar kansen die het onze gemeente biedt.

De uitgangspositie voor gemeenten in Nederland, en daarmee ook Valkenswaard, is kwetsbaar. De afgelopen jaren hebben gemeenten in Nederland het zwaar gehad, dit onder andere door de decentralisatie van zorgtaken door het rijk met een forse taakstelling. In bredere zin zien we een verdere decentralisatie van taken, zonder dat daar altijd de financiële middelen voor worden gesteld. De al bestaande kwetsbaarheid van gemeenten wordt door de coronacrisis vergroot. Een behoorlijke compensatie vanuit het Rijk is noodzakelijk om de gevolgen van deze crisis te kunnen opvangen. Deze compensatie is ook aangekondigd door het Rijk, hierover hebben wij u geïnformeerd in de raadsinformatiebrief 'tussentijdse rapportage coronacrisis' van 29 mei jl.. De periode in opmaat na de begroting benutten we om te bezien welke financiële ontwikkelingen als gevolg van corona een incidenteel of structureel karakter hebben en in hoeverre compensatie door het Rijk volstaat of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn.

Naast de bestaande kwetsbaarheid die vergroot wordt door de coronacrisis, staan gemeenten in Nederland aan de vooravond van een aantal grote maatschappelijke opgaven. In het fysieke domein valt daarbij te denken aan de woningbouwopgave, stikstofproblematiek, de energietransitie en klimaatadaptatie (extreme neerslag/droogte). Daarnaast gaat de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking. Sociaal-maatschappelijk zien we dat de transformatie in het sociaal domein, de opgave op de arbeidsmarkt (o.a. toename flexibele contracten), een toenemende schuldenproblematiek onder particulieren en een toenemende digitalisering aandacht vraagt. Het betreffen gezamenlijke opgaven waarbij Rijk, provincies en gemeenten een verantwoordelijkheid hebben. Door een combinatie van juridische kaders (o.a. stikstof), decentralisaties (omgevingswet) en het feit dat gemeenten door het Rijk in positie worden gebracht om dergelijke transitie op te pakken (o.a. Klimaatakkoord) is de vrijblijvendheid voor gemeenten die er in het verleden wellicht was om deze opgaven op te pakken, steeds verder beperkt.

Deze ontwikkelingen worden gekruist door de coronacrisis. Zoals aangegeven in de raadsinformatiebrief van 29 mei jl. heeft het kabinet aan de Tweede Kamer aangegeven dat de ingezette transitie doorgezet dienen te worden en dat gemeenten hier een rol in hebben. Daar bovenop komt dus nog de impact van de coronacrisis, die mede afhankelijk is van de duur van de coronacrisis en gevolgen op middellange en lange termijn. Daarnaast is het de vraag welke ontwikkelingen een structureel karakter hebben en welke tijdelijk van aard zijn. Daarbij is het niet de vraag of onze samenleving fundamenteel verandert, maar op welke wijze.

Het verschil met de economische crisis na de kredietcrisis van 2008, is dat het Rijk voor een andere strategie gekozen lijkt te hebben. Niet bezuinigen maar investeren is de primaire reactie. Daarbij zien we dat het Rijk een link legt tussen de investeringen en grote maatschappelijke transitie. Het kabinet heeft in haar Kamerbrief van 26 mei jl. ook aangegeven dat investeringen in dergelijke transitie door dienen te gaan. Enerzijds vraagt dit inzet van gemeenten, anderzijds zijn deze transitie een kans in tijden van economische terugval om nieuwe vormen van werkgelegenheid te organiseren (win-win).

De hierboven beschreven ontwikkeling is meerjarig en op hoofdlijnen. De financiële ruimte voor de gemeente Valkenswaard om keuzes te maken is dus beperkt. Er dient dus scherpt te worden gestuurd op de gemeentelijke ambitie. Om meer inzicht te krijgen van de impact van de coronacrisis op korte termijn worden binnen de ambtelijke organisatie scenario's uitgewerkt. Om u een beeld te schetsen, worden een aantal voorbeelden gegeven:

- We zien een grote impact op de economische structuur. Dit raakt lokale ondernemers, maar ook overige werknemers buiten de gemeente Valkenswaard,

waar inwoners van Valkenswaard werkzaam kunnen zijn. De vraag is in hoeverre deze ontwikkelingen (bijv. veranderend consumentengedrag) blijvend zijn en welke sectoren hierdoor specifiek worden getroffen.

- Valkenswaard heeft een relatief kwetsbare beroepsbevolking vergeleken met andere gemeenten. Indien bepaalde economische sectoren harder worden geraakt dan anderen, is het de vraag op welke wijze we mensen die als gevolg van de coronacrisis werkloos zijn geworden, naar nieuw werk kunnen begeleiden. We zien ook dat verschillende groepen harder geraakt worden dan andere, met name mensen met een flexibel contract, zzp'ers en jongeren.
- De regels rondom het coronavirus hebben een grote impact op het sociale verkeer, waarbij kwetsbare mensen (ouderen, eenzame mensen, etc.) extra risico's lopen. Dit leidt tot extra uitdagingen in het sociale domein.
- Tijdens de intelligente lockdown zagen we een enorme afname van alle vormen van verkeer in Nederland. Nu de maatregelen worden versoepeld, wordt een afname van verkeer via ov verwacht en een toename van fietsverkeer, mede ingegeven door de opkomst van elektrisch rijden. De vraag is in hoeverre deze trend zich doorzet en blijvend is. Met andere woorden ook op vlak van mobiliteit zullen veranderingen zich gaan aftekenen.
- Valkenswaard heeft te maken met een hoge winkelleegstand in het centrum. We staan voor de opgave te komen tot een compacter winkelcentrum en winkels te transformeren tot woningen. Door de coronacrisis lopen we het risico op nog meer leegstand en ontstaan er nieuwe ruimtelijke opgaven (winkelen op 1,5 meter afstand).
- Een afname van vakanties in het buitenland en een toename van binnenlandse vakanties kunnen worden verwacht. Dit biedt mogelijk kansen voor Valkenswaard dat zich wil profileren als vrijetijdsgemeente.
- Valkenswaard staat bekend om haar vele, goedbezochte evenementen. De vraag is of en op welke wijze deze evenementen de komende jaren vormgegeven kunnen worden.
- De komende jaren staat Nederland voor een ingrijpende ruimtelijke transformatie, ten aanzien van vraagstukken rondom woningbouw, energietransitie en stikstof. Het Rijk heeft aangegeven dat deze transformaties doorgang dienen te krijgen. Dit kan mogelijk als kans dienen om de werkgelegenheid in aanverwante sectoren een impuls te geven.

Deze zaken vragen mogelijk om een fundamentele herijking van beleid. Zoals u ziet kijken we daarbij niet alleen naar de mogelijke bedreigingen, maar zeker ook naar de kansen. Het denken over onze samenleving tijdens en na corona is uiteraard niet een opgave waar Valkenswaard alleen voor staat, maar ook andere gemeenten (in de Brainportregio), provincies en het Rijk hebben hiermee te maken. De komende periode benutten wij ook om een beter beeld te krijgen van de beleidsmatige consequenties van de coronacrisis op de lange termijn.

In de begroting worden, waar nodig, hier de eerste voorstellen toe gedaan. Het is belangrijk ruimte te houden om de gevolgen van de crisis meerjarig op te kunnen vangen. Het denken en prioriteren vanuit de Toekomstvisie 2030 is daarbij leidend. We zijn terughoudend met nieuwe beleidsontwikkelingen; deze moeten dus aansluiten op de reeds vastgestelde Toekomstvisie 2030. Omdat het ook onzeker is welke keuzes het Rijk meerjarig gaat maken en wat de consequenties hiervan zijn voor gemeenten, vindt de uiteindelijke afweging hierover plaats in de begroting 2021-2024.

2. Meicirculaire 2020

2.1 Inleiding

Op 29 mei 2020 is de meicirculaire 2020 verschenen. De meicirculaire geeft inzicht in de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. Aanvankelijk zou dit een versie worden op basis van het nieuwe verdeelstelsel met ingangsjaar 2021. Dat is echter doorgeschoven naar de decembercirculaire 2020 met ingangsjaar 2022.

Ook de brief van de minister BZK aan de Tweede Kamer van 28 mei 2020 over het compensatiepakket Corona ter waarde van € 542 miljoen voor de eerste periode tot 1 juni leidt niet tot cijfermatige aanpassingen in deze circulaire. De financiële vertaling ervan zal binnen enkele weken in een extra brief volgen, waarna de bevoorschotting zal starten. De definitieve cijfers en verdeling zal bekend gemaakt worden in de komende septembercirculaire 2020.

Door middel van deze Kaderbrief willen wij u onder andere op de hoogte brengen van de inhoud van de meicirculaire en de consequenties voor 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2024 van onze gemeente.

2.2 Stabiliteit en onzekerheid uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering heeft de afgelopen jaren behoorlijke schommelingen laten zien door de economische ontwikkelingen en door de herverdeling van het gemeentefonds. Ook in de recente meicirculaire zijn er wijzigingen te zien ten opzichte van voorgaande circulaire. Onderdeel van het compensatiepakket Coronamaatregelen is het fixeren van de accessen voor 2020 en 2021 op de stand van deze meicirculaire (tenzij grote afwijkingen volgen). Punt van aandacht is nog hoe de ontwikkeling in 2022 zal gaan.

Schommelingen in de circulaire blijven een issue, zeker vanaf 2022. De inkomsten uit het gemeentefonds zijn vanaf 2022 niet stabiel en dus onzeker, waardoor voorzichtigheid is geboden. Met dit voorzichtigheidsprincipe zal dus bij het verwerken van de meicirculaire rekening worden gehouden. We hebben deze voorzichtigheid ook betracht bij de septembercirculaire en decembercirculaire 2019.

De schommelingen en onzekerheden worden voornamelijk veroorzaakt door:

- *Trap op en trap af systematiek:* Doordat het rijk normeringssystematiek (samen trap op en trap af) hanteert zijn we afhankelijk van de uitgaven van het Rijk en deze zijn onzeker. Hierbij worden de uitgaven met betrekking tot corona buiten beschouwing gelaten. En hoewel de accessen voor 2020 en 2021 gefixeerd worden als onderdeel van de corona maatregelen, blijft er onzekerheid bestaan door onder andere de instap van de accres ontwikkeling vanaf 2022, en de stikstofproblematiek. Door de stikstofproblematiek is het mogelijk dat geplande investeringen van het Rijk vanaf 2020 naar achteren worden geschoven. Daardoor kunnen de accessen weer naar beneden bijgesteld worden. We hebben dit effect ook in de afgelopen jaren gezien, waarbij geplande uitgaven van het Rijk achterblijven bij de werkelijkheid.
- *Herziening algemene uitkering:* Op dit moment wordt de verdeling van de algemene uitkering herzien, de omvang van het gemeentefonds blijft gelijk. Aanvankelijk zou dit een versie worden met veel mutaties door de vertaling van het nieuwe verdeelstelsel met ingangsjaar 2021. Dat is echter doorgeschoven naar de decembercirculaire 2020 met ingangsjaar 2022. Het is reëel te verwachten dat er voor- en nadeelgemeenten zullen zijn.

- *Hoeveelheidsverschillen en ontwikkeling uitkeringsbasis:* In de septembercirculaire 2019 zijn de aantallen van veel maatstaven geactualiseerd. De aantallen zijn veelal gestegen. In de meicirculaire 2020 is de structurele ontwikkeling hiervan verwerkt.
- *Coronacrisis:* Dit is nader toegelicht in het vorige hoofdstuk "Beleidsmatige gevolgen van de coronacrisis". Hiervan is nog onzeker wat de financiële gevolgen zullen zijn, ook de rijksbijdragen voor de gemeentes.

Meicirculaire 2020, gevolgen kaderbrief 2021-2024

Gelet op bovenstaande onzekerheden achten wij het niet verstandig om de stijging van het gemeentefonds (meicirculaire 2020) volledig als voordeel mee te nemen. Dit voorzichtigheidsprincipe hebben we ook reeds toegepast bij de september en decembercirculaire 2019. Zeker vanwege de onzekerheid van de ontwikkeling van het accres vanaf 2022 en de herverdeling met ingangsjaar 2022. Het lijkt ons reëel om een deel van de stijging op te nemen vanaf 2022. Op basis van de huidige inzichten voorzien wij erin om vanaf 2022 € 0,5 miljoen niet toe te voegen aan de bandbreedte maar op te nemen als stelpost Uitkering Gemeente Fonds / coronacrisis. Bij de decembercirculaire 2020 verwachten we in ieder geval meer duidelijkheid over de herziening van de algemene uitkering.

Financiële consequenties 2020-2021

In tegenstelling tot de jaren vanaf 2022 zijn de financiële consequenties voor 2020 en 2021 minder onzeker, derhalve is voor deze jaren de circulaire volledig overgenomen in de begroting.

2.3 Posten meicirculaire 2020 en effect bandbreedte

Ten opzichte van de decembercirculaire 2019 zijn er een aantal mutaties doorgevoerd en is het algemene uitkeringsbedrag bijgesteld. In onderstaande tabel zijn de grootste wijzigingen uitgesplitst:

Meicirculaire 2020 (bedragen x 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Decembercirculaire 2019	46.966	47.794	47.812	48.325	48.786
Uitsplitsing effecten meicirculaire 2019					
Accres	145	991	1.306	1.080	910
Hoeveelheidsverschillen	52	-230	-201	-213	-241
Inburgering	62	41	91	100	100
Maatschappelijke begeleiding statushouders	24	-	-	-	-
WOZ waarde mutaties	-89	-112	-141	-141	-141
Participatie / Voogdij 18+	258	504	495	438	482
Overige posten	6	-31	-29	-30	-30
Effect meicirculaire 2020	458	1.163	1.521	1.234	1.080
Stand meicirculaire 2020	47.424	48.957	49.333	49.559	49.866

De stijging van de meicirculaire ten opzichte van de decembercirculaire betreft voornamelijk de stijging van het accres, de daling in de hoeveelheidsverschillen en de stijging in de middelen sociaal domein (participatie en voogdij 18+).

Accres:

Volgens de normeringssystematiek (trap op trap af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt accres genoemd.

De stijging in het accres voor 2020 en verder wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Dit tezamen met hogere uitgaven van het Rijk zorgen voor een stijging van het accres voor 2020 t/m 2022. De accessen voor 2020 en 2021 zijn gefixeerd en zullen niet meer wijzigen, tenzij zich onverwachte grote wijzigingen voordoen.

De extra uitgaven van het rijk om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen worden buiten beschouwing gelaten voor de normeringssystematiek van het gemeentefonds en zullen dus geen effect hebben op het accres.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het accres voor 2023 en 2024 daalt. Dit is het gevolg van een verlaging op de zorguitgaven door het Rijk in het kader van de verwerking van de Middellange termijn verkenning Zorg van het centraal planbureau.

Hoeveelheidsverschillen

De berekening van de algemene uitkering bestaat uit de vermenigvuldiging van het aantal eenheden van alle maatstaven met het bijbehorende bedrag per eenheid. De som van deze producten is de zogenaamde uitkeringsbasis. Deze zijn lager dan vooraf ingeschat en daarom is deze post naar beneden bijgesteld. De daling wordt met name veroorzaakt door de structurele verwerking van de actualisatie van gegevens van de maatstaven medicijngebruik drempel en ouders met langdurig psychisch medicijngebruik.

Integratie uitkering sociaal domein (participatie en voogdij 18+):

De stijging van de integratie uitkering sociaal domein heeft meerdere oorzaken. De omvang van de integratie-uitkering participatie wijzigt door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2020. Daarnaast is er een wijziging in de verdeling door de actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen en door aanpassing van de drempelbedragen van de middelen Nieuw begeleiding.

Voor de integratie-uitkering voogdij 18+ zijn nieuwe gegevens beschikbaar welke zijn gebruikt voor de verdeling.

Te alloceren middelen

In de uitwerking van de meicirculaire is berekend welke bedragen een gemeente meer of minder van het Rijk zal ontvangen. Dit kan echter niet 1 op 1 worden gecorrigeerd met de bandbreedte. Er zijn diverse posten waar extra taken / kosten aan gekoppeld zijn. Deze posten worden rechtstreeks gealloceerd in de begroting en lopen niet via de bandbreedte. In onderstaande tabel zijn de te alloceren posten opgenomen:

Te alloceren middelen (x 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Inburgering	62	41	91	100	100
Maatschappelijke begeleiding statushouders	24	-	-	-	-
Armoedebestrijding kinderen	-	-6	-6	-6	-6
Participatie	229	266	257	200	244
Totaal te alloceren	315	301	342	294	338

Inburgering

Per 1 juli 2021 treedt de Wet inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering. De bijdrage worden verdeeld op basis van inwonersaantallen. Naar verwachting zal de uitkering in de decembercirculaire 2020 worden bijgesteld.

Maatschappelijke begeleiding statushouders

Dit betreft maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2020 in totaal € 16,865 miljoen.

Armoedebestrijding kinderen

Vanaf 2017 zijn er structureel middelen beschikbaar gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van de armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling.

Participatie

Dit betreft een mutatie op de middelen voor Wsw, Nieuw Wajong en Nieuw begeleiding.

Effect bandbreedte 2020-2024

<i>bedragen (x 1.000)</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Decembercirculaire 2019	46.966	47.794	47.812	48.325	48.786
Eindstand na meicirculaire 2020	47.424	48.957	49.333	49.559	49.866
Meicirculaire 2020	458	1.163	1.521	1.234	1.080
Te alloceren middelen	-315	-301	-342	-294	-338
Correctie 2019*	-544	-	-	-	-
Correctie op voorzichtigheidsprincipe circulaire**	747	1.575	1.257	1.235	1.696
Effect bandbreedte	346	2.437	2.436	2.175	2.438

* Correctie 2019

Voor 2019 is er een correctie in de meicirculaire verwerkt door de aanpassing van de hoeveelheidsverschillen. Dit dient nu verwerkt te worden ten laste van de bandbreedte 2020.

** Correctie op voorzichtigheidsprincipe circulaire

Vanwege de reeds benoemde onzekerheden (o.a. nieuwe verdeelmodel en Corona) nemen we vooralsnog vanaf 2022 € 500.000 in een stelpost Gemeentefonds / coronacrisis op. We hadden hier ook al op voorgesorteerd in eerdere circulaire (zo hadden we de december circulaire niet verwerkt in de bandbreedte), hier wordt de correctie weergegeven.

Het positieve effect op de bandbreedte (in bovenstaande tabel) is meegenomen in de verdere verwerking van deze kaderbrief, onder hoofdstuk 3.

3. Financiële uitgangspunten en financiële uitwerking

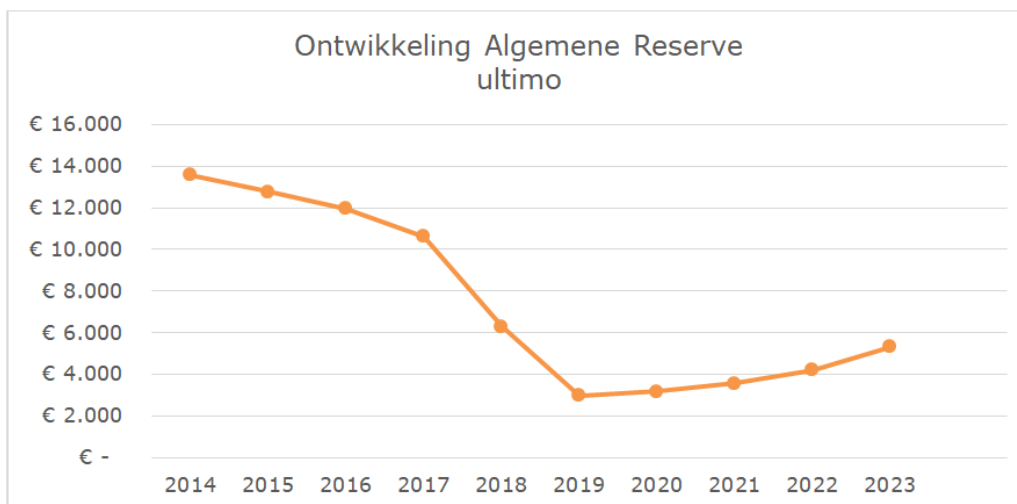
Gemeenten zijn voor hun inkomsten in grote mate afhankelijk van de Rijksoverheid. Hun grootste bronnen van inkomsten zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en specifieke uitkeringen van departementen die geormerkt zijn voor bepaalde beleidsterreinen. De voornaamste overige inkomsten betreffen rente en dividenden, inkomsten uit grondexploitatie, gemeentelijke heffingen en belastingen.

In paragraaf 2.1 wordt eerst de financiële positie van onze gemeente toegelicht. Daarbij wordt ingegaan op de vermogenspositie van onze gemeente en de wijze waarop wij omgaan met reserves en de impact die dat kan hebben op de wijze waarop wij omgaan met potentiële risico's.

Om te kunnen bepalen welke ruimte de gemeente heeft in de begroting, werken we met de financiële bandbreedte die aangeeft wat meerjarig de ruimte of het tekort in onze begroting zal zijn. Als vertrekpunt is de bandbreedte na vaststelling van de begroting 2020-2023 genomen om een juist beeld te krijgen van de financiële ruimte.

3.1 Financiële positie

De Algemene Reserve is in de afgelopen periode voor verschillende doelen aangewend. Zo werden onttrekkingen gedaan voor eenmalige uitgaven aan bijvoorbeeld de stimuleringsbijdrage startershuisvesting Molensteen en ook voor het dekken van het tekort 2018. Het resultaat over 2019 is reeds verwerkt in de ontwikkeling van de algemene reserve (onderstaand overzicht).

Claims algemene reserve

In de toekomst zijn een aantal onttrekkingen voorzien voor een aantal ontwikkelingen, ook wel als claims bestempeld. Een voorbeeld hiervan is implementatie omgevingswet.

Bron JR 2019

Omschrijving (x € 1.000)	Claim
Slim en efficiënt organiseren	55
Reconstructie Westzijde Markt	388
Stimulering woningbouwprogramma	284
Frictiekosten GRS A2	128
Implementatie omgevingswet	77
Doorontwikkeling dienstverlening/frontoffice	22
Totaal	954

Ontwikkeling algemene reserve

De afgelopen jaren is de gemeente Valkenswaard geconfronteerd met een tegenvallende jaarrekening ten opzichte van het resultaat in de begroting. Met name de tekorten in het sociaal domein hebben een beslag gelegd op de algemene reserve. Daarnaast hebben ook majeure projecten (bijv. Europalaan) een beslag gelegd op de algemene reserve. In 2019 werden wij geconfronteerd met een tegenvallende jaarrekening vanwege een wettelijke verplichte dotatie aan de voorziening APPA (pensioenvoorziening voor wethouders) deze heeft een grote impact gehad op de algemene reserve. Gelet op de stand van de algemene reserve is dit een onwenselijke situatie. Indien de gemeente wordt geconfronteerd met nieuwe tekorten of veranderende economische omstandigheden (en daarmee minder inkomsten) loopt de gemeente Valkenswaard een risico.

Daar staat tegenover dat vanuit vastgoed de komende jaren gemeentelijke gronden en gebouwen worden verkocht die de vermogenspositie van de gemeente kunnen versterken. Er wordt ook gekeken naar mogelijkheden in bestaande reserves en voorzieningen bouwgrondexploitatie en overige. Zo zal in het najaar vijf grexen ter opening aan de raad worden voorgelegd die per saldo circa € 1,2 miljoen positief zijn. Kanttekening is dat twee grexen negatief zijn waarvoor bij opening voorzieningen getroffen moeten worden van € 1 miljoen. Dit is nog niet verwerkt in bovenstaande grafiek.

3.2 Financiële bandbreedte

Uitgangspunt voor de financiële bandbreedte 2021-2024 vormt de Programmabegroting 2020-2023, inclusief amendementen. In de termijn, die verstreken is, na het op- en vaststellen van de begroting, zijn diverse externe en interne factoren van invloed geweest op het toen vastgestelde meerjarenperspectief. Hiermee rekening houdend resulteert dit in het onderstaande overzicht. Daarnaast is rekening gehouden met de structurele effecten uit de jaarrekening.

In onderstaand overzicht bandbreedte is verwerkt:

- De Meicirculaire
- Financiële effecten Verbonden partijen
- Structurele effecten concept-jaarrekening 2019
- Autonome & wettelijke ontwikkelingen

Bijlage 1 bevat de kaders en uitgangspunten voor de begroting 2021-2024.

3.3 Bandbreedte overzicht

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
<i>Bandbreedte meerjaren begroting 2021</i>	254	719	1.172	1.332
1. Meicirculaire	2.437	2.436	2.175	2.438
Bandbreedte meerjaren begroting inclusief	2.691	3.155	3.347	3.770
2. Raadsbesluiten	-20	-20	-20	-20
3. Verbonden partijen	-639	-403	-433	-433
4. Autonome ontwikkelingen:				
4.1 Nieuwe bodemtaken	-79	-79	-79	-79
4.2 RES en Transitie visie warmte	-175	-50	-50	-50
4.3 Programma duurzaamheid minimale scenario	-50	-50	-50	-50
4.4 Bodemkwaliteitskaart	-25			
4.5 BP buitengebied	-75			
4.6 Opstellen nieuwe woonvisie	-30			
4.7 Wmo	pm	pm	pm	pm
4.8 Jeugd	-420	-420	-420	-420
4.9 OMO	-8	-18	-28	-38
4.10 Processierups	-42	-42	-42	-42
4.11 Dienstverlening website	-5	-5	-5	0
omgevingsvergunning				
4.12 CAO (2,8%)	-558	-558	-558	-558
4.13 Intensieve subsidierelaties	-67	-67	-67	-67
4.14 Legionella aanpak	-18	-18	-18	-18
4.15 Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant	-75	-75	-75	-75
4.16 Compensatie OZB tennisverenigingen	-10	-10	-10	-10
4.17 Straatmeubilair	-10	-10	-10	-10
4.18 Ecologisch onderzoek	-10	-10	-10	-10
4.19 MIP vervanging buitensportvoorzieningen	pm	pm	pm	pm
4.20 Vervanging tractie	pm	pm	pm	pm
4.21 Areaaluitbreiding			-49	-49
4.22 Corona lasten	pm	pm	pm	pm
4.23 Corona baten	pm	pm	pm	pm
5. IHP: De Pionier	-87	-61	-61	-61
6. Voorziening onderhoud wegen			-250	-250
7. Structurele effecten Jaarrekening 2019	-694	-694	-694	-694
Mutaties bandbreedte meer jaren begroting	-3.097	-2.590	-2.929	-2.934
Bandbreedte na ontwikkelingen	-406	565	418	836

Duiding cijfers

(+)= Voordeel bandbreedte

(-)= Nadeel bandbreedte

4. Toelichtingen op de wettelijke- en autonome ontwikkelingen

Meicirculaire (nummer 1):

Gelet op de in hoofdstuk 2 genoemde onzekerheden hebben wij de stijging van het gemeentefonds (meicirculaire 2020) niet volledig als voordeel meegenomen vanaf 2022. Op grond van onze inschatting is vanaf 2022 € 0,5 miljoen in de stelpost gemeentefonds / coronacrisis achter de hand gehouden.

Raadsbesluiten die invloed hebben op de bandbreedte (nummer 2)

In 2020 zijn een drietal raadsbesluiten genomen met effect op de op de bandbreedte. Het betreffen de structurele kapitaallasten die volgen uit de investeringen in veilig vastgoed op het Eurocircuit en de Kleedkamers op het sportpak 't Heike. En een incidentele last in 2020 voor de kapitaalinjectie GGD die voort is gekomen uit de bestuursopdracht.

Verbonden partijen (nummer 3):

Als uitgangspunt voor het bijstellen van de meer jaren begroting 2021 hanteren wij de conceptbegroting van de Verbonden Partijen zoals deze in de zienswijze zijn aangeboden aan de gemeente raden. De financiële effecten op de bandbreedte van de meer jaren begroting zijn hieronder op een rij gezet.

<i>Bedragen x €1.000</i>	2021	2022	2023	2024
<i>Cure</i>	-221	-221	-221	-221
<i>GGD</i>	-47	-47	-47	-47
<i>GRSA2</i>	-265	0	0	0
<i>GRWRE</i>	-46	-75	-105	-105
<i>MRE</i>	-8	-8	-8	-8
<i>ODZOB</i>	0	0	0	0
<i>VRBZO</i>	-37	-37	-37	-37
<i>Grote Heide</i>	-15	-15	-15	-15
	-639	-403	-433	-433

Autonome en wettelijke ontwikkelingen (nummer 4):

In aanloop naar het samenstellen van de begroting 2021 heeft er een inventarisatie plaatsgevonden naar de te verwachten autonome ontwikkelingen gekend op dat moment. Het betreffende volgende activiteiten:

4.1 Nieuwe bodemtaken (structureel 2021):

Met de komst van de Omgevingswet wordt de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van de bodemkwaliteit. De nieuwe bodemtaken voor gemeenten en de daarmee samenhangende kosten komen bovenop al bestaande bodemtaken die gemeenten uitvoeren zoals het Besluit bodemkwaliteit en bodemadviestaken. Om de huidige bodemtaken op het gewenste niveau te vervullen is een aanvullend budget nodig voor tijdelijke inhuur van inhoudelijke kennis en advies, en voor het opstellen, actualiseren en/of aanpassen van beleid, het inspelen op actuele ontwikkelingen zoals drugsdumpingen, PFAS en Stikstof.

4.2 RES en Transitie visie warmte (Incidenteel 2021 en structureel 2022):

Als regio dienen wij een bijdrage te leveren aan het reduceren van de CO2-uitstoot met 49% in 2030 d.m.v. besparing in de gebouwde omgeving en het realiseren van grootschalige opwekking van duurzame energie. Dit is een door het Rijk opgelegde maatregel. Vanuit de regio is per gemeente een ambtelijke inzet bepaald als bijdrage in het opstellen van de RES 1.0 die medio voorjaar 2021 gereed dient te zijn. Om de RES optimaal te laten "landen" in de organisatie, bij de politiek, in het beleid (o.a. Omgevingsvisie) en bovenal bij inwoners, bedrijven organisaties gaan we als gemeenten (vraag gestuurde en doelgroep specifieke) ondersteuning bieden.

Als gemeente dienen we toe te werken naar een aardgasvrije samenleving in 2050. De eerste stap betreft het opstellen van een Transitievisie warmte (TVW). In deze TVW, die eind 2021 gereed moet zijn, geeft de gemeente aan hoe zij toe werkt naar een aardgasvrije gemeente. Deze TVW bevat een planning wanneer in welke wijk gestart wordt met het aardgasvrij maken van de woningen. Voor de wijken die voor 2030 ingepland zijn, dient de alternatieve warmtebron aangegeven te worden. De TVW vormt de eerste stap richting het aardgasvrij maken van de gemeente en is zodoende een belangrijk document dat de basis legt voor de uitvoering in de komende 30 jaar.

4.3 Programma Duurzaamheid minimaal scenario (structureel 2021):

In dit scenario wordt uitgegaan van de wettelijke verplichtingen die landelijk worden opgelegd vanuit het Klimaatakkoord (de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW)). De maatregelen/projecten die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen zullen over het algemeen niet lokaal van aard zijn; dit scenario heeft geen ruimte voor het initiëren/stimuleren/faciliteren/ondersteunen van lokale, Valkenswaardse projecten.

Doel van dit programma is invulling geven aan het bereiken van de gestelde doelen in de Duurzaamheidsvisie Valkenswaard. Het programma dient in 2021 van start te gaan en momenteel wordt de structuur en de inhoud van het meerjarig uitvoeringsprogramma bepaald. Dit programma bevat de volgende onderdelen:

Wettelijke taken – In de Duurzaamheidsvisie is (al) rekening gehouden nieuwe ontwikkelingen zoals het Klimaatakkoord en de hieruit voorkomende taken.

Lokale projecten – Naast wettelijke verplichtingen moeten we als gemeenten ook lokale projecten starten om de gestelde doelen te bereiken. Om zoveel mogelijk draagvlak te creëren én een effectief uitvoeringsprogramma te kunnen maken willen we dit samen met de Valkenswaardse jeugd en jongeren gaan opstellen. De toekomstvisie van de gemeente Valkenswaard richt zich immers op jeugd en jonge gezinnen; dit is de generatie waarop de projecten/maatregelen uit het meerjarig uitvoeringsprogramma de meeste invloed gaan hebben.

Het uitvoeringprogramma zal opgesteld worden door jeugd en jongeren, zij bepalen de projecten. Dit betekent niet dat alles kan en mag. Vooraf geven we duidelijke kaders mee en de voorgedragen projecten zullen getoetst worden o.b.v. impact, haalbaarheid, zichtbaarheid en betaalbaarheid. Op deze manier borgen we dat het resultaat ten alle tijden bijdraagt aan het behalen van de gestelde (wettelijke) doelen. De eindbestemming staat vast (Duurzaamheidsvisie), de route wordt bepaald door de inwoners (Uitvoeringsprogramma) en de snelheid door de raad / college (Begroting).

4.4 Bodemkwaliteitskaart (incidenteel 2021):

Binnen de gemeente Valkenswaard vindt grondverzet (ontgraven en toepassen van grond) plaats en wordt grond tijdelijk opgeslagen. De wet- en regelgeving rondom het grond- en baggerverzet is geformuleerd in het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit. Het Besluit en de Regeling bevatten onder andere de voorwaarden waaronder grond, baggerspecie en bouwstoffen toegepast mogen worden. De gemeente Valkenswaard is hiervoor het bevoegde gezag.

De bodemkwaliteitskaart (waarin de verwachte bodemkwaliteit is aangegeven) en de bodemfunctieklassenkaart (waarin het gebruik van een locatie is aangegeven), dienen om de vijf jaar te worden geactualiseerd. De kaarten zijn vastgesteld in respectievelijk 2010 en 2014 en dus niet meer actueel. In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het actualiseren van deze kaarten in 2021. Gezien de benodigde expertise moeten we deze werkzaamheden uitbesteden.

4.5 BP buitengebied (incidenteel 2021):

De gemeenteraad is verplicht op grond van de uitspraak van de Raad van State en de verplichting zoals die volgt uit de interim verordening van de provincie om het bestemmingsplan Buitengebied 2 vast te stellen. Naar verwachting gaat dat in 2020 gebeuren. Gelet op de grote hoeveelheid zienswijzen, ligt het in de lijn der verwachting dat er beroep zal worden ingediend tegen het bestemmingsplan Buitengebied. Voor de behandeling van dit beroep is onvoldoende capaciteit en kennis aanwezig en zal een advocaat met gespecialiseerde kennis ingehuurd moeten worden.

4.6 Opstellen nieuwe woonvisie (incidenteel 2021)

De huidige woonvisie heeft een looptijd tot en met 2020 en is toe aan vervanging. De woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties. Dit is wettelijk zo geregeld in de Woningwet 2015.

De huidige woningbouwprogrammering loopt tot en met het jaar 2021. In de nieuwe woonvisie zal daarom naar een nieuwe programmering moeten worden gekeken. Deze baseren wij op nieuwe bevolkings- en huishoudensprognoses van de provincie, zoals wettelijk is geregeld in de Interim Omgevingsverordening van de provincie. De nieuwe prognose van de provincie wordt in 2020 opgesteld.

Dit jaar zijn we een onderzoek wonen en zorg gestart, dat aanleiding zal geven om met ketenpartners afspraken te gaan maken over een actieprogramma, gebaseerd op de opgaven voor Valkenswaard zoals die uit dit onderzoek voortvloeien. Dit onderzoek is bedoeld om een goede verbinding te leggen tussen wonen en zorg, één van de speerpunten uit het coalitieprogramma. Het faciliteren van de vergrijzing in Valkenswaard is onderdeel van onze toekomstvisie. Het opstellen van een woonvisie vraagt om erg veel voorbereiding, omdat de conclusies die daarin worden getrokken gebaseerd moet zijn op een goede gegevensanalyse. In de combinatie met de andere werkzaamheden hebben wij onvoldoende capaciteit en is inhuur van externe expertise noodzakelijk.

4.7 Wmo (structureel 2021)

Een analyse van de kosten ontwikkeling als gevolg van toenemende vraag en prijsstijging loopt nog volop. Vandaar PM.

4.8 Jeugd (structureel 2021)

De extra kosten uit de totale aanbesteding jeugd (fase 1) ramen wij op €420.000. Waarvan € 224.00 dekking Rijk (middels de circulaires) en € 196.000 door gemeente zelf te dekken. Deze stijging in de kosten is toe te schrijven aan de CAO stijgingen, PxQ berekeningen en de uurtarieven bij de diverse voorzieningen.

4.9 OMO (structureel 2021)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Dit geldt voor zowel primair als voortgezet onderwijs. Sinds 2001 heeft de gemeente een doordecentralisatieovereenkomst gesloten met schoolbestuur OMO (van Were Di) voor de duur van 50 jaar. Deze overeenkomst regelt dat de gemeentelijke huisvestingstaak voor het voortgezet onderwijs volledig wordt overdragen aan het schoolbestuur. Dit heeft o.a. tot gevolg dat overheids gelden t.b.v. onderwijshuisvesting overgeheveld moeten worden naar het schoolbestuur. Het bedrag van de normvergoeding per leerling aan OMO wordt jaarlijks geïndexeerd.

4.10 Bestrijding Processierups (structureel 2021)

Met name als gevolg van de klimaatveranderingen is de eikenprocessierups beter in staat zich te manifesteren in onze leefomgeving. Het is inmiddels een structureel probleem geworden en de overlast is de afgelopen jaren enkel in omvang toegenomen.

Zoals wij u recentelijk nog hebben gemeld bij de beantwoording van raadvragen, proberen wij deze overlast zoveel mogelijk te voorkomen door de eikenbomen preventief te bespuiten met een biologisch bacterie preparaat. De afgelopen jaren hebben wij hier telkens via een berap extra geld voor gevraagd. Gezien echter het structurele karakter van de maatregelen dient hiervoor ook structureel een budget voor beschikbaar te zijn. Door preventief handelen proberen we de overlast aan de voorkant te beperken en tevens ook zoveel mogelijk curatieve maatregelen (opvolgen meldingen) te voorkomen omdat deze vele malen duurder zijn.

Naast de benodigde extra inzet voor preventieve bestrijding zijn wij, evenals vele gemeenten in Nederland, ook gestart met de natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups. Mezenkastjes moeten worden aangeschaft, onderhouden en ook weer vervangen worden. Daarnaast gaan we maatregelen treffen ter stimulering van de natuurlijke vijanden van de rups door speciale bloembollen te planten et cetera.

4.11 Website omgevingsvergunning (structureel 2021)

De invoering van de nieuwe omgevingswet brengt extra exploitatiekosten met zich mee voor het onderhouden van de website Omgevingswet.

4.12 CAO ontwikkeling (structureel 2021)

De huidige CAO voor ambtenaren loopt tot 2020. Voor de bijstelling maken wij gebruik van de macro-economische verkenningen van het CPB (peildatum 17 maart 2020). De prijsstijging overheidsconsumptie beloning werknemers 2021 is naar verwachting 2,8%. Het vermelde bedrag dekt de kosten voor het ambtelijk personeel van de gemeente en de GRSA2.

4.13 Indexering Intensieve subsidierelaties (structureel 2021)

Evenals voor de CAO voor ambtenaren maken wij voor de bijstelling van de prijsstijging gebruik van de macro-economische verkenningen van het CPB (peildatum 17 maart 2020). De prijsstijging overheidsconsumptie beloning werknemers 2021 is naar verwachting 2,8%.

4.14 Legionella aanpak (structureel € 18.000)

Binnen het maatschappelijk vastgoed, waaronder gymlokalen, was- en doucheruimten bij verenigingen, die onder verantwoordelijkheid vallen van de gemeente, zijn de legionella maatregelen en bijbehorende systemen verouderd en voldoen niet meer aan de wettelijke voorschriften die hiervoor worden vereist door wet en regelgeving. Het betreft hier 8 gymzalen en 7 was-, kleed- en doucheruimten bij verenigingen. Totaal gaat het om 286 douches die vervangen moeten worden en 72 doucheruimten waar kleine bouwkundige aanpassingen aangepakt moeten worden. Hiermee wordt bereikt dat alle gymzalen, was-, kleed- en doucheruimten weer voldoen aan de wettelijke voorschriften en eisen inzake legionella preventie.

4.15 Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant (structureel € 75.000)

Wij zijn verplicht en genoodzaakt omdat niet alle kennis in huis is, een deel van onze VTH basistaken team KCO) bij de *Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant* (ODZOB) onder te brengen.

VTH-taken zijn voor een groot gedeelte niet planbaar en onvoorzien. De praktijk toont aan dat de realisatie van de uit te voeren werkzaamheden door de ODZOB structureel hoger uitvalt dan begroot. De trend van de afgelopen vijf jaar is een structureel tekort die verklaard worden door de zogenaamde niet planbare

taken. Daarnaast vallen de werkzaamheden die door de ODZOB voor het Eurocircuit worden uitgevoerd jaarlijks hoger uit dan verwacht.

4.16 Compensatie OZB tennisverenigingen (structureel € 10.000)

Met de totstandkoming van de privatisering van LTV Dommelen (realisatie eind 2018) en TVV (realisatie eind 2017) was het uitgangspunt om toe te werken naar een situatie waarbij alle aan de tennisaccommodaties gerelateerde financiële zaken met de gemeente zouden worden verbroken, met uitzondering van de te betalen niet marktconforme erfpachtcanon. Tijdens de realisatie van de privatisering is echter onvoldoende gekeken naar de gevolgen voor de OZB-heffing. Het college heeft in 2019 besloten om deze verenigingen jaarlijks te compenseren voor de OZB-heffing t.a.v. de banen.

4.17 Straatmeubilair (structureel € 10.000)

De afgelopen jaren hebben er enkele ontwikkelingen plaatsgevonden waarvan in 1e instantie werd gesteld dat dit binnen bestaande budgetten moest worden opgelost. Deze zaken hebben ondertussen echter een structureel karakter gekregen en zijn daarnaast ook nog in omvang toegenomen. Gevolg hiervan is dat het bestaande budget voor onderhoud inrichting al enkele jaren structureel wordt overschreden. Concreet betreft het volgende belangrijkste ontwikkelingen; de invoering en stijging van de plaatsing van seniorenbanken met een herinneringsplaquette voor 100-jarigen, de niet geraamde onderhoudscontracten voor de medio najaar geplaatste drie watertappunten, de vanwege de vergrijzing vervanging van de reguliere banken door duurdere seniorenproof banken, agenda 22 en tenslotte de al vele jaren niet toegepaste indexering hebben tot gevolg dat we de afgelopen jaren structurele kostenoverschrijdingen hebben van enkele duizenden euro's tot zelfs €17.000,-. Daar komt nog bij dat onze gemeente voortvarend doorbouwt wat tot gevolg heeft dat er meer openbare ruimte moet worden ingericht en onderhouden. De gemeente heeft op het gebied van straatmeubilair een verantwoordelijkheid naar haar inwoners dat deze op alle aspecten veilig gebruikt kunnen worden. Alles moet daarom voldoen aan de wettelijke normen die hiervoor gelden, dit werkt door in de middelen die nodig zijn om het areaal veilig en functioneel te houden.

Deze kosten zijn onvermijdelijk aangezien deze een rechtstreeks uitvloeisel zijn van het vigerende beleid. Daarnaast zijn deze kosten onvermijdelijk omdat deze noodzakelijk zijn om het huidige en groeiende areaal in stand te houden en omdat hierbij voldaan moet worden aan afgesloten contracten en wettelijke normen op het gebied van veiligheid en functionaliteit.

4.18 Ecologisch onderzoek (structureel € 10.000)

Een striktere doorwerking van het natuurbeschermingsrecht, vernieuwde Europese richtlijnen en verdragen voor habitat- en vogelbescherming verplichten de gemeente ertoe om steeds meer kosten te moeten maken voor onderzoeken naar flora en fauna ter voorkoming van overtredingen en sancties bij activiteiten in openbaar groen of bij kapvergunningverlening. Bovendien vraagt de veeleisende opstelling van milieuverenigingen om extra onderzoeken en second opinions om juridische procedures te voorkomen en onze dossiers goed te onderbouwen.

Om schadelijke gevolgen bij activiteiten in openbaar groen en bij projecten (zoveel mogelijk) te voorkomen maken we kosten voor het nemen van mitigerende maatregelen. Hierin is in de huidige exploitatie niet voorzien.

Deze kosten zijn onvermijdelijk gezien de wettelijke verplichtingen op het gebied van vergunningen.

4.19 MIP vervanging buitensportvoorziening

De kosten die verband houden met de instandhouding van onze gemeentelijke buitensportvoorzieningen waren al tot en met 2023 opgenomen in de meerjarenramingen. Prioriteiten zijn verschoven of voorzieningen zijn eerder of later aan vervanging toe waardoor de eerder geraamde bedragen moeten worden

gewijzigd hetgeen leidt tot kostenverhoging respectievelijk kostenverlaging. Daarnaast is de raming voor 2024 toegevoegd. Onderstaand de aanpassing van de nu in de meerjarenramingen opgenomen bedragen. Voor de goede orde, is geen sprake van uitbreiding van voorzieningen.

Bedragen (€)	2021	2022	2023	2024
Wijziging t.o.v meerjarenraming 2020 e.v.	+ 47.000	- 270.000	- 76.000	+ 416.000

4.20 Vervanging tractie (PM)

Voor de instandhouding van onze tractie worden jaarlijks de budgetten die nodig zijn voor de vervanging van onze tractie onttrokken aan de tractiereserve. Tot en met 2023 zijn deze reeds opgenomen in de meerjarenbegrotingen. Tractie is eerder versleten of kan laten vervangen worden waardoor eerder geraamde bedragen moeten worden gewijzigd hetgeen leidt tot kostenverhoging respectievelijk kostenverlaging. Daarnaast is de raming voor 2024 opgenomen. Voor de goede orde, er is geen sprake van uitbreiding van tractie het betreft slechts een noodzakelijke verschuiving van budgetten.

Bedragen (€)	2021	2022	2023	2024
Wijziging t.o.v meerjarenraming 2020 e.v.	+ 69.371	- 50.274	+ 41.622	+ 162.829

4.21 Areaaluitbreiding Lage Heide (structureel vanaf 2023 € 49.000)

Met de realisering van woonwijk de Lage Heide wordt het openbaar gebied van onze gemeente met een flink stuk uitgebreid. Dit leidt tot extra uitgaven op de verschillende onderdelen van het openbaar gebied zoals het openbaar groen, de openbare verlichting, het straatmeubilair, de afwatering en riolering en de wegen. Het betreffen daarvoor de werkzaamheden en kosten die gemaakt moeten worden voor de verzorging, het dagelijks en klein onderhoud, het groot onderhoud en de noodzakelijke reserveringen voor de vervangingen op termijn van deze onderdelen.

Voor deze extra uitgaven is in onze begroting nog geen budget opgenomen. Volgens de huidige planning is de woonwijk medio 2023 in zoverre opgeleverd dat het opvangen van de beheerkosten niet meer passend te maken is binnen de bestaande budgetten. Vanaf dat moment zal er structureel budget moeten worden vrijgemaakt in de begroting.

Zoals aangegeven zal dit deel van de woonwijk in 2023 opgeleverd zijn en dienen de hiervoor benodigde budgetten in de begroting te worden opgenomen. In zijn totaliteit betreft het een structureel bedrag van € 49.000,- per jaar.

5. IHP structureel vanaf 2021 (nummer 5)

De gemeente is verantwoordelijk voor het voorzien in onderwijshuisvesting. Het gebouw van de Pionier is sterk verouderd en aan vervanging toe. De investering volgt uit het IHP 2018 en de vervolgstappen in de door u vastgestelde Nota Kaders 2020.

6. Voorziening onderhoud wegen, structureel vanaf 2023 (nummer 6)

De onderhoudsplanning maakt duidelijk dat de gereserveerde middelen in de voorziening op de langere termijn (na 2022) onvoldoende zijn om al het toekomstig onderhoud aan wegen te kunnen betalen. In de meer jarenbegroting is rekening gehouden met een extra storting van € 250.000 in 2022 en 2023. De planning van de onderhoudslasten voor wegen laat zien dat een structureel hoger niveau van de voorziening noodzakelijk is. Om op lange termijn voldoende middelen te hebben opgebouwd in de voorziening willen wij naar een passend niveau. Door de toekomstige lasten over een langere periode te egaliseren creëren we begrotingsstabiliteit voor het groot planmatig onderhoud.

7. Structurele effecten Jaarrekening 2019 (nummer 7)

7.1 Groot onderhoud vastgoed

Bij de beoordeling van de beheerplannen is gebleken dat de omvang van de voorziening over de planperiode van 10 jaar ontoereikend is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Dit betekent dat er voor 5 jaar een bijstorting van € 193.000 is vereist om aan de regels van de BBV te kunnen voldoen.

7.2 Leerlingenvervoer

Als gevolg van overgang naar een andere contractpartner in 2019 heeft er een stijging van de tarieven plaatsgevonden. Door deze overgang zijn er ook minder inkomsten uit ouderbijdragen ontvangen. Tot slot heeft er in 2019 een verhoging van de BTW voor personenvervoer plaatsgevonden van 6% naar 9%. Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer is in 2019 toegenomen en voor een aantal leerlingen is het vervoer op maat gemaakt. Dit was onvoorzien. Ook heeft er een herbeoordeling van de lopende beschikkingen plaatsgevonden m.b.v. sociaal medische advisering waardoor meerjarige beschikkingen zijn verveeld.

7.3 Sociaal domein

BUIG (€148.000)

Landelijk is het aantal uitkeringen in 2019 sterk afgenomen. Hierdoor is het budget BUIG lager dan begroot. Het aantal uitkeringen in Valkenswaard is ook afgenomen, echter deze afname was onvoldoende om de lagere Rijksinkomsten te compenseren. Valkenswaard kent in vergelijking met het landelijk gemiddelde veel mensen met een langdurige uitkering (> 5 jaar), veel ouderen (>55) en weinig jongeren (<35). De kansen om mensen aan het werk te helpen zijn daarom kleiner en vragen een intensievere aanpak, dan landelijk gemiddeld.

Loonkostensubsidie en Participatie (€ 152.000)

In 2019 zijn er veel mensen geplaatst in een baan met een loonkostensubsidie. We zijn ervan uitgegaan dat voor deze loonkosten dekking was vanuit het budget BUIG. In november 2019 is het definitieve budget BUIG bekend gemaakt. Dit budget was lager dan verwacht als gevolg van een landelijk sterkere afname van het aantal uitkeringen en een lagere kostprijs per uitkering.

8. Bestuurlijk besluitvormingsproces meer jaren begroting 2021-2024

Vooralsnog gaan we uit van onderstaande planning met het doel op 5 november de begroting 2021 vast te laten stellen door de raad. Dit conform de eerder gedeelde planning in het "*Spoorboekje P&C documenten 2020*" de datum 4 februari 2020:

22 september	vaststelling college van B&W
24 september	verzenden begroting aan de raad
14 oktober	behandeling commissie
5 november	vaststelling raad

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Valkenswaard,
secretaris, burgemeester,

drs. W.J.S.A. Weeterings MBA

drs. A.B.A.M. Ederveen

Bijlage 1 - Kaders & uitgangspunten programmabegroting 2021-2023

Algemeen

De richtinggevende uitspraken en kaders zijn cruciale elementen voor de Programmabegroting voor het jaar 2021 en volgende jaren. Daarnaast zijn er nog vele andere elementen, die een bijdrage leveren.

Op 22 december 2011 is door uw raad besloten de "Toekomstvisie gemeente Valkenswaard" als leidraad te gebruiken bij toekomstige besluitvorming. Dit strategische document vormt het vertrekpunt voor de toekomstige begrotingen. In deze Kaderbrief is, vanwege de coronaproblematiek, gekozen om alleen autonome-wettelijke posten die op dit moment gekend en 100 procent zeker en gekend zijn mee te nemen.

Uitgangspunten 2021

- Het (basis)vertrekpunt is de Programmabegroting 2020-2023;
- De toekomstvisie is het strategisch richtinggevend document;
- Een structureel sluitende meerjarenbegroting (zie hierna);
- De indeling van de programma's en paragrafen is conform de door raad vastgestelde programma- en productindeling en parafenindeling;
- Een programma is gebaseerd op de drie w-vragen: wat willen wij bereiken, wat gaan wij daarvoor doen, wat mag het kosten?;
- Ter onderbouwing worden indicatoren vermeld (art. 2, lid 3, Financiële Beheers- verordening);
- De doelstellingen en beoogd maatschappelijke effecten uit strategische beleidsdocumenten met een meerjarig karakter, vastgesteld door de raad, worden in ieder geval opgesomd bij de programma's (1e w-vraag);
- Indien mogelijk wordt een aanvang gemaakt met het integreren – op hoofdlijnen – van de doelstellingen en beoogd maatschappelijke effecten van het bestaande beleid (1e w-vraag);
- Het SMART-principe wordt gehanteerd bij de uitwerking van een programma en product;
- Door de ontschotting biedt de algemene uitkering meer beleidsvrijheid. De besteding van de algemene uitkering kan, binnen de wettelijke marges, zelf worden bepaald;
- Er wordt slechts voor het begrotingsjaar een inschatting gemaakt van de te verwachten loon- en prijsstijgingen met daartegenover indexering van de tarieven, belastingen en accres in de algemene uitkering. In de meerjarenramingen worden geen loon- en prijsstijgingen geraamd, niet in de lasten en niet in de baten;
- Voor 2021 geldt dat op basis van de begrote subsidieomvang in relatie tot het vastgestelde subsidiebeleid 2016 wordt bekeken aan welke instellingen subsidie wordt versterkt. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de subsidie adviescommissie. Uitgangspunt is te blijven binnen de uiteindelijk definitieve begrote subsidieomvang. Voor subsidierelatie met personeel wordt bij toekenning van subsidie bepaald of er al dan niet moet worden geïndexeerd;
- Voor de bestemmingsheffingen hanteert de gemeente maximaal 100% kostendekkendheid als uitgangspunt. De exacte tarieven en voorwaarden voor alle belastingen en heffingen worden jaarlijks bij verordening bepaald.

Rente

De commissie BBV heeft aangegeven dat het percentage die gebruikt wordt voor de toerekening aan investeringen op de gemiddelde rente moeten zijn die wij betalen op onze leningen. De afwijking hierop mag maximaal 0,5% zijn. Op dit moment betalen we gemiddeld zo'n 2,5% op de externe financiering. Op basis hiervan stellen we voor om een rentepercentage van 2,5% te hanteren.

Structureel sluitende begroting

De uiteindelijke doelstelling is een structureel sluitende begroting, op basis van integraal financieel beheer, en een zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid via een jaarlijkse prioriteitendiscussie binnen de Nota Kaders (kaderbrief) en Begroting.

Begrotingstoets

De Programmabegroting wordt onderworpen aan de gebruikelijke begrotingstoets, waarbij rekening gehouden wordt met het Gemeenschappelijk Toezichtkader. Ieder jaar verschijnt de begrotingscirculaire van de provincie, deze wordt ook aan de raad gestuurd.

Rechtmatigheid

Wij zullen zorgdragen dat wij een goedkeurende rechtmatigheidsverklaring blijven behouden.